

■ Et areal kan godt være beskyttet af naturbeskyttelseslovens paragraf tre, selvom det ikke er registreret som beskyttet. Det skyldes, at et areal kan vokse sig ind i eller ud af beskyttelsen.

tekst MARTIN SKOVBO HANSEN | Miljøkonsulenten

Mange faldgruber ved **HANDEL MED JORD**

HANDEL MED JORD KAN VÆRE EN SPEGET AFFÆRE. DER FINDES NEMLIG ET HAV AF REGLER OG UDPEGNINGER, SOM KAN HAVE STOR BETYDNING FOR ØKONOMIEN VED AT RÅDE OVER AREALET

Gennem tiden har der været flere eksempler på landmænd, der har været for hurtig med et "håndslaw" i forbindelse med jordhandel. Det gælder for eksempel køb af græsarealer i en ådal, hvor det senere har vist sig, at arealet har været beskyttet af paragraf tre i naturbeskyttelsesloven. Her er det vigtigt at notere sig, at arealerne er beskyttet, selvom det er den tidligere ejer, der har ompløjet arealerne. På sådanne arealer er det den nye ejer "sidder med Sorteper" og bliver mødt med et krav om, at arealet skal føres tilbage til den daværende drift, hvilket er forbundet med et indtægtstab.

Ved køb eller forpagtning af et areal er der mange andre forhold end jordtype, arrondering, udbytniveau og udbud og efterspørgsel, der

er med til at fastsætte værdien af et areal. Værdien af et areal til produktion er nemlig også i høj grad afhængig af de restriktioner, regler og områdeudpegninger i forhold til miljø, der gælder for arealet.

Harmoni og efterafgrøder

Myndigheden skal godkende anvendelsen af husdyrgødning på marken, hvis gødningen kommer fra en ejendom med en miljøgodkendelse efter Husdyrgodkendelsesloven fra 2007. En godkendelse af arealet er en betingelse for at kunne modtage husdyrgødning fra en miljøgodkendt ejendom.

Med udsigt til at skulle dyrke betydeligt flere efterafgrøder i fremtiden

■ Cirka 85 procent af det danske areal afvander til et Natura 2000-område.

er det ligeledes vigtigt, at man - inden man byder på et areal - har overblik over de udpegninger, der er på arealet. På ejendomme med et højt udbyttepotentiale i vinterhvede kan et krav om at dyrke efterafgrøder for at beskytte grundvandet resultere i et tab i størrelsesordenen 2.500 kroner pr. hektar pr. år, hvis man tvinges til at dyrke vårsæd i stedet for vinterhvede. Der er ganske vist mulighed for at vælge andre løsninger som erstatning for efterafgrøderne, men på de fleste arealer er det, uanset hvilken løsning der vælges, forbundet med tab. Præcist hvor store tab der er tale om, bør man regne på, inden man byder på arealet.

Begrænsninger i harmoniarealer

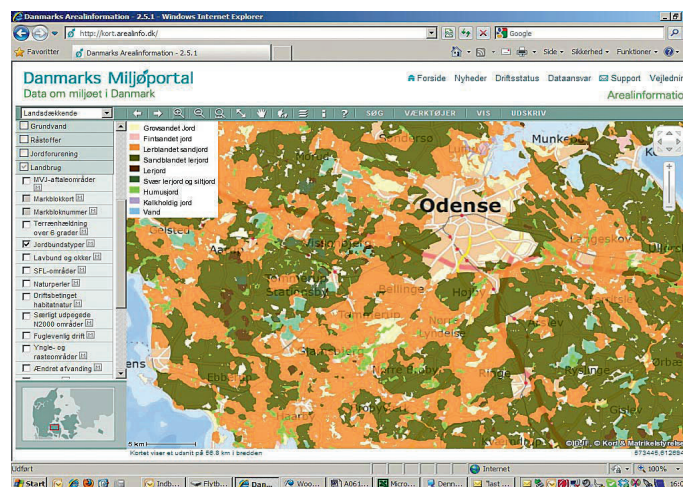
På hjemmesiden Arealinfo.dk er det blå nitratklasskort tilgængeligt. Med baggrund i afvanding og reduktionspotentialen af nitrat i jorden er Danmark inddelt i tre nitratklasser: Nitratklass 1, hvor det generelle harmonitryk gælder, og nitratklass 2 og 3 med henholdsvis 65 og 50 procent af det generelle harmonitryk som vist i tabel 1. Kommunen har mulighed for i særlige tilfælde at foretage en konkret

Tabel 1: Nitratklassernes betydning for harmonitryk

	Procent af generelle regler	DE pr hektar	
		Kvæg	Svin
Nitratklass 1	100	1,7	1,4
Nitratklass 2	65	1,1	0,91
Nitratklass 3	50	0,85	0,7

Vigtige forhold og udpegninger

- Kort med markens beliggenhed
- Jordbund, eventuelt på grundlag af en teksturanalyse
- Grundvand
- Er marken udpeget som lavbundsareal
- Afvander marken til et vandløb eller en sø
- Hvor stejlt er arealet?
- Paragraf tre-naturbeskyttelse
- Paragraf syv-naturbeskyttelse
- Overfladevand - Natura 2000
- Nitrat
- Fosfor

■ På www.arealinfo.dk kan man blandt andet se kort med jordbundstyper og fosforklasser.

vurdering og at skærpe vilkårene til en konkret ansøgning. Og det har man som ansøger jo ingen mulighed for at vurdere på forhånd. Sikker er det dog, at hvis kommunen vælger at skærpe vilkårene, så koster det i form af ekstra efterafgrøder, der altid lægges til det generelle krav om efterafgrøder.

Vandindvinding og efterafgrøder

I forhold til grundvand kan der være tale om tre forskellige situationer, hvor marken kan være udpeget som Nitratfølsomt Indvindingsområde (NFI). Grundvandet er kortlagt i en såkaldt zoner, og der kan eventuelt være udarbejdet en indsatsplan for udnyttelsen og beskyttelsen af grundvandet.

I tabel 2 kan det ses, at anvisningerne i planen skal følges, hvis der er udarbejdet en indsatsplan (situation 1). Eksempelvis kan der blive stillet et krav om højst 48 mg nitrat pr. liter. Så må ejeren af arealet etablere den nødvendige mængde ekstra efterafgrøder for eksempel ved at anvende et "G4-sædske", hvor 40 procent af et areal skal tilsås med efterafgrøder for at beskytte grundvandet. Procent-andelen med efterafgrøder kan sagtens være større afhængigt af markens beliggenhed. Vigtigst er det at være opmærksom på, at vilkåret om en stigende mængde efterafgrøder skærpes, jo lavere nitratmængde indsatsplanen kræver. Er arealet endnu ikke kortlagt, findes der heller ikke en indsatsplan (situation 2), og der må ikke ske en merbelastning i forhold til nudriften med kvælstof. Er kortlægningen sket (situation 3), men indsatsplanen er endnu ikke udarbejdet, skal kommunen foretage en konkret vurdering på baggrund af en beregning. Kommunen er her forpligtet til at inddrage en eventuel "skuffeviden" i sin afgørelse. Denne viden kan udmønte sig i vilkår i form af forbud mod en merbelastning, hvis det vurderes, at nitratnedvaskningen er større end 50 mg nitrat pr. liter. Som ansøger er man naturligvis nødt til at forhøre sig hos kommunen, men man kan aldrig vide sig helt sikker på, at ny skuffeviden ikke dukker op undervejs ved behandlingen af en ansøgning.

Afvanding til vandløb eller sø

Nogle søer er omfattet af Natura 2000-naturtyperne, men er ikke kortlagt på Miljøportalen eller www.arealinfo.dk. Marken kan også ligge i oplandet og dermed afvande til en fosforfølsom sø. Det er alene kommunen, der har den konkrete viden om søernes følsomhed. I oplande til sådanne søer skal man desuden have ekstra fokus på fosfor, da søer generelt betragtes som mere fosforfølsomme end fjordene og de lavbundede områder langs kysten. Som hovedregel gælder det samme beskyttelsesniveau for søerne som for Natura 2000-områderne. Der-

for skal kommunen konkret vurdere en eventuel påvirkning og eventuelt stille vilkår om mængderne af husdyrgødning eller yderligere krav om bredere bræmmer. Vandløb virker som en transportvej for fosfor til søer eller Natura 2000-områder og udgør i sig selv ikke et miljøproblem i vandløbet.

Udvaskning af fosfor

Ud over at det er vigtigt at vide præcis, hvilken jordbonitet der er på arealet, så bør man også på drænede lerjorde bestemme fosfortallet (Pt) ved hjælp af en analyse, da denne viden indirekte bliver en forudsætning for at kunne argumentere for fortsat anvendelse af husdyrgødning på arealet. Planteavlskonsulenten og landmanden må antages at være de mest kvalificerede til at vurdere jordtypen på den konkrete mark. Denne vurdering har da også været anvendt i gødskningsplanlægningen i en årrække, da det er afgørende for, hvor stor kvælstofnormen er for det pågældende areal. Men opdelingen i jordbundstyper får også betydning i forhold til udvaskningen af fosfor til overfladevand, hvis lerjorden er drænet og fosfortallet er større end seks. Udtagning af jordbundsprøver og analyse af blandt andet fosfortal kan også være med til at kvalificere gødskningsplanlægningen og er ofte en nødvendig dokumentation over for kommunen i millysager. Alternativt kan man støtte – og eventuelt ændre - sin egen vurdering af jordbundstypen med de generelle kort på www.arealinfo.dk og supplere denne vurdering med en analyse af fosfortallet.

Gylle på skrænter

Det er ikke tilladt at sprede husdyrgødning på arealer med en hældning på mere end seks grader, og hvor afstanden er mindre en 20 meter til en sø. Vi kender alle færdselstavlen med en stejl sort bakke, hvor hældningen er vist i procent. Men procent og grader er ikke det samme. Der findes kortmateriale, hvor disse arealer er indtegnet. Alternativt kan man skønne hældningen ud fra at seks grader svarer til 2,1 meter fald over 20 meter (svarende til 10,5 procent) - eller rundt regnet det samme som et gennemsnitligt fald på ti centimeter pr. meter. Det er ikke ret meget.

Paragraffer og begrænsninger

Naturskyttelse på paragraf tre- og paragraf syv arealer kan også have stor betydning for dyrkningsværdien af et areal. I forhold til paragraf tre- arealer er det værd at bemærke, om der er; tør natur, bræmmer langs vandløb eller vådområder, søer og vandhuller. Vandløb, søer og vandhuller er umiddelbart til at se i marken, og etableringen af bræmmerne er i praktisk til at overse. Men bræmmerne opleves af mange som irriterende og som et erstatningsfrit indgreb i ejendomsretten. Såkaldt tør natur kan være mere drilsk, fordi tilstedeværelsen af bestemte plantearter indgår i definitionen af en konkret naturtype og dermed afgør, om arealet er omfattet af beskyttelsen eller ej. Her er det altid klogt at se myndighedernes vejledede udpegninger på [\[arealinfo.dk\]\(http://arealinfo.dk\). Udpegningen er vejledende, fordi et areal kan "vokse ind" i en beskyttelse, og det samme areal kan efter nogle år "vokse ud" af beskyttelsen igen, idet det ene plantesamfund over tid bliver overvokset af et andet.](http://www.</p>
</div><div data-bbox=)

På paragraf syv-arealer vil kommunen have særlig opmærksomhed rettet imod natur, der støder op til - eller ligger i umiddelbar nærhed af - Natura 2000-områder med kvælstoffølsom natur og yngle- eller rasteområder for fugle. Ofte er naturområderne omfattet af krav om nedfældning af husdyrgødningen på græs og sort jord i en afstand på 1.000 meter. Kortmateriale med den udpegede paragraf syv-natur kan ses på www.arealinfo.dk. ■

Overfladevand - Natura 2000-område

Danmark har internationalt forpligtet sig til "ikke at forringe" naturtilstanden i Natura 2000-områderne. Miljøstyrelsen har på www.arealinfo.dk lagt vejledende kort, der viser de følsomme arealer både med hensyn til kvælstof (de blå nitratkort) og arealer, der afvander til områder overbelastet med fosfor. Cirka 85 procent af det danske areal afvander til et Natura 2000-område.

KØB DINE NYE OG BRUGTE TYSKE MASKINER HER

Solid og gennemtænkt teknik, der du'r og holder sin værdi i mange år frem

Effektiv høstmanagement med de driftsikre Hawe vogne

Dammann sprøjter til den effektive planteavl

Lechler dyser

Mühling mulcher

Sauter frontliffe

2007 Danfoil Concorde 2000, 3000/36 4 dos.....	kr. 355.000
2002 Hardi Commander 2800/21 m.....	kr. 127.500
1997 Lindus 3000 l. 24 m. m. V-Technik.....	kr. 125.500
2000 Dammann Profi 5000 l, 27 m, LBS.....	kr. 205.000
2001 Damm Profi 6500/24 DAS, boogie.....	kr. 345.000
1999 Hardi/Lindus 6000 l boogie, 24 m Twin.....	kr. 122.500
2007 JD 840 m. luft, 4000/24, bomaut.....	kr. 325.000
2003 Köckerling Quadro 4,6 m. STS.....	kr. 117.500
2001 Lemken Smaragd 9/600.....	kr. 121.500
2003 Lemken Thorit 500, 4 bullet og dobb. pakker..	kr. 93.500
2008 Kuhn Cultimer liftstubbharve 300.....	kr. 82.500
2000 Titan 500 stubharve bugs.....	kr. 81.500
1997 Väderstad Cultus 5,1 m. crymier.....	kr. 67.500
1999 Horsch FG 7,5 renov. + malet.....	kr. 97.500
2007 Kverneland 4,5m CLD, bugs.stubh.....	kr. 113.000
2003 Lemken Thorit 500 stubharve.....	kr. 86.500
1998 Horsch FG 6 m. 3 rk strigle.....	kr. 68.500
Galucho 5,5 m bugs. Stubharve.....	kr. 47.500
2008 Amazone Catros 7501, stor kapacitet.....	kr. 245.000
Väderstad Carrier 500, nye disc.....	kr. 132.000
2001 Weidemann 3001 m. kabine.....	kr. 142.000
2000 Weidemann 1250, 4.100 t, hydr. hurtigsk.....	kr. 96.500
1995 Benford Dumper 2 t. knækstyret.....	kr. 33.500
Majs-slaglemølle m. 500 Hk, 12 cyl Deutz.....	kr. 75.000

Tjetjen tryklufftanlæg og bremseanlæg til alle traktorer

Flarup Maskiner ApS
"Dortheasminde"
Blangstrupvej 28
DK-5610 Assens

Tel: +45 6374 5500
Fax: +45 6374 5509
Mobil: +45 2049 0129
Ust.lid nr: DK-2848 5921

FLARUP MASKINER

Se over 100 maskiner på:
www.flarup-maskiner.dk

Tabel 2: Oversigt over tre forskellige situationer, hvor marken kan være udpeget som Nitratfølsomt Indvindingsområde

Situation	Udpegning	Kortlagt	Indsatsplan
1	NFI	ja	ja
2	NFI	nej	nej
3	NFI	ja	nej